

Leden van een drumband op weg naar de repetitie in Freetown. In Sierra Leone wordt kerst door iedereen uitbundig gevierd. FOTO JOHN WESSELS, AFP

hartstikke heet, Kamara! Dan zou je me eerst een fourwheeldrive met airco moeten geven. Geen airco, geen bekering.”

Flexibel geloven

Volgens Haja Marie Bob-Kandeh (63) is het helemaal niet nodig dat de vrouw zich in een gemengd huwelijk bekeert tot de religie van de man. “Dat staat nergens geschreven”, stelt ze. Als voorzitter van de Vereniging van Marktvrouwen maakt Haja Marie, geboren en getogen in een polygame moslimfamilie, zich al jaren sterk voor vrouwenrechten.

Na een mislukt huwelijk met een moslim, met wie ze vier kinderen kreeg, trouwde ze een kleine twintig jaar geleden met de dominee van een evangelische kerk. Net als zichzelf was Reverend Tijan Bob-Kandeh actief betrokken bij de wederopbouw van het Sierra Leone van na de burgeroorlog. Aan hun harmonieuze verbintenis kwam een einde toen dominee Bob-Kandeh vorig jaar overleed aan de gevolgen van diabetes.

“Hij was echt wat je noemt een vredelievend mens”, zegt Haja Marie. “Nooit heeft hij één woord van kritiek op de islam geuit en omgekeerd heb ik nooit iets aan te merken gehad op het christendom. Waarom zou ik? Mijn man kon heel luidruchtig zijn als hij aan het evangeliseren was. Ik ben dat niet, maar wat dan nog? Geen mens heeft God aanschouwd en niemand weet of we na dit leven in de hemel of de hel zullen belanden. Het enige echte verschil is dat christenen Jezus als de zoon van God zien. In de islam is God geen vader en heeft hij geen zoon. Maar dat is geen reden om de twee religies tegenover elkaar te plaatsen.”

Haja Marie vist een Engelse vertaling van de koran uit een stapel papieren en bladert net zolang tot ze de laatste verzen van het hoofdstuk Al-Baqarah heeft gevonden. “Kijk, hier staat het.” Ze wijst met een vinger: “‘Wij maken geen onderscheid tussen Zijn boodschappers.’ Mohammed en Jezus zijn allebei profeten van God. Het is dus

‘Mohammed en Jezus zijn allebei profeten van God’

Haja Marie Bob-Kandeh

niet de bedoeling om voor de een en tegen de ander te zijn.”

Een jaar of vijf geleden maakte Haja Marie de pelgrimstocht naar Mekka. De evangelische dominee stond tijdens de hele onderneming pal achter haar. “Toen ik terugkwam had hij het hele huis laten schilderen en alles was versierd. Hij doneerde een geldbedrag aan de imams van mijn moskee en liet voor iedereen een maaltijd bereiden.”

“In alles heeft hij me gesteund.” Haja Marie wrijft over haar ogen met de cycloamkleurige sjaal die om haar hoofd is gewikkeld: “Het valt me in deze moeilijke tijden extra zwaar om hem te moeten missen.”

Sierra Leone mag dan uitblinken op het gebied van ‘flexibel geloven’, los daarvan

hangt het land, een van de armste van Afrika, van desastreuze ontwikkelingen aan elkaar. De nationale munteenheid Leone is sinds 1 januari 44 procent gedevalueerd ten opzichte van de Amerikaanse dollar, uitzinnige prijsstijgingen van brandstof en levensmiddelen zijn het gevolg. In augustus kwamen 27 mensen om het leven bij protesten tegen de economische malaise, waar de regering van president Julius Maada Bio verantwoordelijk voor wordt gehouden. Met algemene verkiezingen op de agenda voor juni 2023 ligt meer geweld in het verschiet.

“Vrede is een gedeelde waarde van moslims en christenen”, stelt Osman Jesse Fornah van de Interreligieuze Raad van Sierra Leone (IRC SL): “Dat zou een geweldige basis voor het bevorderen van nationale cohesie kunnen zijn.”

Dominee Fornah (56), een ex-moslim die jarenlang aan het hoofd van de Wesleyaanse kerk heeft gestaan, weet waar hij het over heeft. “Tijdens en na de burgeroorlog heeft de Interreligieuze Raad een belangrijke bijdrage aan het vredesproces geleverd”, vertelt hij in zijn kantoor. “Maar tegenwoordig werken we zonder financiële middelen. We zouden campagne moeten voeren voor vreedzame verkiezingen in juni, want de politieke verdeeldheid is enorm. In plaats daarvan zitten we met onze armen over elkaar aan de zijlijn toe te kijken hoe het machtsspel zich ontwikkelt. Als het erop aankomt, is politiek sterker dan religie.”

Islamitische naam

In de wijk Thunderhill wachten Abu Bakarr en Agnes Bangali de komst van hun eerstgeborene af. Een kerstkindje zit er niet in, maar een verkiezingsbaby gaat het ook niet worden. Bangali is ergens in maart uitgerekend. “We hebben al een naam voor de baby”, zegt Abu Bakarr: “Als het een jongen wordt, noemen we hem Jamal, als het een meisje is, gaat ze Zainab heten.” Nu is het in Sierra Leone natuurlijk geen uitgemaakte zaak dat iemand die bij de geboorte een isla-

‘Als het erop aankomt, is politiek sterker dan religie’

Osman Jesse Fornah

mitische naam krijgt, ook daadwerkelijk moslim wordt. Abu Bakarr knikt: “Als het kind groter is, mag het zelf kiezen.”

Hij aarzelt even. “Maar dat neemt niet weg dat ik mijn overwicht moet gebruiken om het kind als moslim op te voeden. Niet door het te dwingen, maar door het te overtuigen.” Bangali, met zwangere buik op de bank, hoort haar man schijnbaar onbewogen aan: “Het maakt mij niet uit, Kamara, maar ik ga wel iedere zondag naar de katholieke kerk en mijn kind gaat mee.” Abu Bakarr, verontschuldigend: “Het is een beetje onzeker en onduidelijk allemaal. Eigenlijk zijn we er nog niet uit. Maar als mijn zoon of dochter Christus wordt, is dat helemaal oké.”